

Łukasz DZIUBAK*
Uniwersytet Stefana Wyszyńskiego

ZDERZENIE CYWILIZACJI NA PRZYKŁADZIE KONFLIKTU W OSETII POŁUDNIOWEJ

Artykuł ma na celu opisanie historii sporu graniczno-narodowościowego pomiędzy Gruzją a Osetią Południową. Zawiera streszczenie podstaw, przyczyn i rozwoju walk, mających na celu zapewnienie autonomii Osetii Południowej i późniejsze przyłączenie ziem osetyńskich pod zwierzchnictwo moskiewskie.

Stara gruzińska legenda opowiada, jak Pan Bóg zebrał wszystkie narody świata i zapowiedział, że będzie dzielił kulę ziemską. Wszyscy pragnęli uzyskać jak najkorzystniejszy przydział. Tylko Gruzini, którzy nie lubili tłoku, usiedli pod drzewem, pili spokojnie wino i śpiewali. Było im tak przyjemnie, że ani się obejrzel, a wszystkie ziemie zostały rozdzielone między narody. Pan Bóg dostrzegł wesołych Gruzinów, zrobiło mu się ich żal i z troską powiedział: „Rozdzieliłem już wszystkie krainy na kulę ziemską. Został mi jedynie niewielki, ale najpiękniejszy zakątek. Są tam malownicze i bogate w kruszce góry, przepyszne łąki, urodzajne równiny, piękne wybrzeża morskie. Miałem zamiar zachować tę krainę dla siebie, ale ponieważ nic innego mi nie pozostało, oddam ją wam”¹. Na pewno, jak w każdej legendzie, jest dużo przesady, ale może jednak Gruzini mają rację, twierdząc, że ich ojczyzna położona jest w jednym z najbardziej czarujących zakątków świata.

Gruzja to państwo leżące na Zakaukaziu, usytuowane na styku Europy i Azji. Od północy graniczące z Rosją, od wschodu z Azerbejdżanem, od południa z Turcją, Armenią i Azerbejdżanem. Granicę zachodnią kraju stanowi zaś wschodni brzeg Morza Czarnego. Gruzja dzieli się na: dwie republiki autonomiczne Abchazję i Adżarię, dziewięć regionów administracyjnych i miasto wydzielone Tbilisi. Gruzjińskie regiony można porównać do polskich województw. Ich zwierzchnikami są przedstawiciele prezydenta Gruzji, potocznie nazywani gubernatorami, których mianuje i odwołuje głowa państwa. Te regiony to: Dolna Kartlia, Guria, Imeretia, Kachetia, Wewnętrzna Kartlia, Mccheta-Mtianetia, Megrelia i Górna Swanetia, Racza-Leczchumi i Dolna Swanetia oraz Samcche-Dżawachetia. Regiony dzielą się na 61 prowincji. Faktycznie republika autonomiczna Abchazja i były obwód autonomiczny Osetia Południowa nie znajdują się pod kontrolą władz gruzińskich i stanowią państwa nieuznawane².

* Mgr Łukasz DZIUBAK, doktorant na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

¹ B. Baranowski, K. Baranowski, *Historia Gruzji*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wrocław 1987, s. 7.

² <http://pl.wikipedia.org>, 9.12.2008.

Gruzja to mocno zróżnicowany narodowościowo kraj, który zawsze pozostawał w cieniu swoich potężnych sąsiadów. Gruzini stanowią 84% mieszkańców kraju. Mozaikę narodowościową 5 milionowej ludności dopełnia: 6% Ormian, 2% Abchazów, 1% Rosjan, 1% Osetyjczyków oraz mniejsze grupy m. in. Greków, Czeczenów, Ukraińców, Kurdów, Turków czy też Żydów. Gruzini mieszkają również poza granicami kraju, chociażby w Turcji (ok. 1,5 mln), Rosji (1 mln), Iranie (ok. 600 tys.), Azerbejdżanie (2 tys.) oraz Afganistanie (1 tys.). Większość mieszkańców Gruzji (82%) deklaruje przynależność do Gruzińskiego Kościoła Prawosławnego, 4% do Ormiańskiego Kościoła Apostolskiego, 2% do Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej, a ok. 9% ludności stanowią muzułmanie³. Tak zróżnicowany pod względem etnicznym i wyznaniowym kraj jak Gruzja, ale również cały obszar, jakim jest niewątpliwie Kaukaz, pozwala i skłania ku spojrzeniu na konflikt w Osetii Południowej w kategorii „zderzenia cywilizacji”.

Skąd jednak taki temat artykułu? Czy nawiązuje on do książki Samuela P. Huntingtona „Zderzenie cywilizacji”? Po tytule zdecydowanie widać podobieństwo, ale artykuł udowodni, że spór gruzińsko-osetyński nie ma oparcia tylko na fundamencie religijnym. Autor książki wszelkiego rodzaju zdarzenia stara się powiązać z podstawą religijną, odmiennością i odrębnością między nimi (a w przypadku Osetii i Gruzji wydaje się, że mają one źródło głównie w dążeniach niepodległościowych republiki i odrębności narodowej). Rozpocznijmy od genezy sporu...

Początki konfliktu pomiędzy Gruzją a Osetią Południową miały miejsce w momencie utworzenia przez władze carskie okręgu osetyńskiego. Istniał on od roku 1846 do 1859, a jego powstanie można uznać za narodziny Osetii Południowej. Napięcia w regionie rosły stopniowo. Tak długo, jak carska administracja strzegła spokoju na Kaukazie, nie dawały o sobie znać. Konflikt między Osetyńcami i Gruzinami wybuchł w 1917 roku, zaraz po upadku cesarstwa. Od kilkudziesięciu lat rósł nacjonalizm tak po gruzińskiej, jak i osetyjskiej stronie. Po tym jak rewolucja lutowa odsunęła od władzy cara Mikołaja II w Osetii Południowej utworzono Narodową Radę Osetyńców, która rościła sobie prawa do władzy nad terenami zamieszkanymi przez Osetyńców po obu stronach Kaukazu. Radę szybko zdominowali bolszewicy, którzy nawoływali do przyłączenia Osetii Południowej do Rosji⁴.

W latach 1918-1920 wybuchły trzy powstania bolszewickie w ramach wojny gruzińsko-osetyjskiej. Organizowane były one przy znacznej pomocy bolszewików z Rosji i miały na celu oderwanie się Osetii od Gruzji i przyłączenie jej do radzieckiej Rosji. W 1918 roku od Rosji oderwała się Demokratyczna Republika Gruzji, w której władzę przejęli mienszewicy. Nowo utworzona armia gruzińska jeszcze w zimie podjęła walki z Osetyńcami. Uzbrojonym oddziałom osetyńskim udało się na krótko zdobyć główne miasto regionu, Cchinwali, gdzie dopuścili się czystek na ludności gruzińskiej. Już 22 marca Osetyńcy zostali wyparci z Cchinwali, a Gruzini stłumili to, co dla nich było chłopską rebelią. W 1919 roku powstanie wybuchło na nowo, tym razem przybierając jawnie bolszewicki charakter. Gruzini tylko podgrzewali atmosferę, kategorycznie odmawiając Osetyńcom autonomii, podobnej do tej, jaką przyznano Abchazom⁵.

³ <http://www.kaukaz.pl>, 12.12.2008.

⁴ K. Janicki; *Gruzja – Osetia Południowa. O co ta wojna?*, „Portal historyczny”, s. 4.

⁵ Abchazja – państwo nieuznawane, położone w północno-zachodniej Gruzji nad Morzem Czarnym, w górach Kaukazu. Zgodnie z prawem międzynarodowym Abchazja jest republiką autonomiczną, wchodzącą w skład Gruzji. Od 1992 faktycznie niepodległa, poza kontrolą władz gruzińskich, w silnej zależności od Rosji.

i muzułmanom w Adżarii⁶. Decydujące walki rozpoczęły się w 1920 roku, kiedy powstanie uzyskało wsparcie od władz sowieckich. Włodzimierz Lenin początkowo optował za silnym usadowieniem się w Osetii i dalszym marszem na Gruzję, jednak sytuacja wewnętrzna pokrzyżowała jego plany. Na drodze bolszewików w opanowaniu terytorium Gruzji stanęła sytuacja wewnętrzna kraju i polskie sukcesy na froncie zachodnim. Sowietów stanęli przed dylematem walki na dwóch frontach. Podjęto decyzję o rozpoczęciu rokowań z Gruzją. 8 maja 1920 r. podpisano pokój, w którym Rosja Sowiecka gwarantowała nienaruszalność granic Gruzji, a tym samym zrezygnowała z Osetii Południowej. Bez braku poparcia przez sowietów rebelia, jak nazywali ją Gruzini, czy też powstanie według Osetyńców, było skazane na upadek.

Okres gruzińskiej niepodległości trwał jedynie trzy lata, kończąc się w roku 1921 ofensywą bolszewicką. Po krwawym stłumieniu rebelii przez Gruzinów Rosja Radziecka zareagowała ostro, choć zapewne zrobiłaby to i bez „prowokacji” ze strony Gruzji. W 1921 roku Armia Czerwona zaatakowała Gruzję, a w 1922 bolszewicy przejęli w niej władzę, tworząc nową republikę ZSRR. Osetyńcy nie zostali potraktowani w inny sposób. Osetię Południową włączono do ZSRR jako część Gruzjińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej – Południowoosetyjski Obwód Autonomiczny. Władze gruzińskiej SRR od samego początku próbowały zatrzeć odrębność tych terytoriów, m.in. stymulując gruzińskie osadnictwo czy przemianowując Cchinwali na Staliniri, co powodowało rosnącą frustrację miejscowej ludności osetyjskiej.

12 marca 1922 r. powołane do życia zostało państwo pod nazwą Zakaukaska FSR Radziecka, w skład którego na prawach republik związkowych weszły: Gruzjińska Socjalistyczna Republika Radziecka, Armenijska Socjalistyczna Republika Radziecka i Azerbejdżańska Socjalistyczna Republika Radziecka. 30 grudnia 1922 r. formalnie stała się ona jedną z piętnastu republik Związku Radzieckiego. W skład Gruzjińskiej SRR wchodziły trzy terytorialno-narodowe jednostki autonomiczne:

- Adżarska Autonomiczna Socjalistyczna Republika Radziecka (od 1921 r.),
- Abchaska Autonomiczna Socjalistyczna Republika Radziecka (od 1931 r.),
- Południowoosetyjski Obwód Autonomiczny.

Od 1936 roku Gruzja otrzymała status związkowy, co potwierdziła tylko uchwalona przez gruziński Zjazd Rad 13 lutego 1937 roku konstytucja. Uznawano w niej, że zakończył się proces budowy społeczeństwa socjalistycznego i socjalizmu, a Federacja Rosyjska wraz ze wszystkimi republikami wkracza na drogę budowy komunizmu. Próby zbudowania w kraju komunizmu były dla Gruzinów, podobnie jak dla innych narodów ZSRR, ciężkim doświadczeniem. Kolektywizacja rolnictwa, brak swobód obywatelskich, a ponadto represje za rzeczywistą i domniemaną działalność antyradziecką, deportacje i zsyłki, które były szczególnie nasilone w okresie władzy Stalina i dotknęły setki tysięcy mieszkańców kraju. Niemniej jednak skala represji wobec mieszkańców kraju była mniejsza niż w innych częściach ZSRR (np. sąsiedniej Armenii), być może dlatego, że zarówno sowiecki przywódca – Józef Stalin⁷, jak i wielu jego bliskich współpracowników

⁶ Adżaria, Adżarska Republika Autonomiczna – republika autonomiczna w Gruzji nad Morzem Czarnym. Od kwietnia 1991 r. Adżaria formalnie stanowiła republikę autonomiczną w niepodległej Gruzji.

⁷ Józef Stalin (ur. 18 grudnia 1878 roku w Gori (Gruzja), zm. 5 marca 1953 w okolicy Moskwy w niejednoznacznych, niewyjaśnionych okolicznościach) – formalnie pełnił obieralne, kadencyjne funkcje sekretarza generalnego KPZR oraz premiera ZSRR, a faktycznie był dożywotnim dyktatorem Związku Radzieckiego, posiadającym nieograniczoną władzę i stosującym w celach wyznawanej idei walki klasowej

(np. Ławrientij Pawłowicz Beria⁸) byli Gruzinami. Nic w kwestii niepodległości nie zmienił wybuch II wojny światowej. Najważniejsze wydarzenia dla Gruzji rozpoczęły się w połowie 1942 roku, gdy wojska niemieckie rozszerzyły front i poza kierunkiem stalingradzkim uderzyły w kierunku głównego masywu Kaukazu. Podchodzące od północy wojska niemieckie w wielu miejscowościach witane były ciepło i spontanicznie. Były one bowiem kojarzone z uzyskaniem w 1918 roku przez Gruzję niepodległości. Widziano w nich także wyzwoliciele, którzy zlikwidują komunizm i kołchozy. Po rozpoczęciu Wielkiej Wojny Ojczyźnianej⁹ Armia Czerwona zaczęła wypierać wojska niemieckie ze swojego terytorium również dzięki 700 tysiącom gruzińskich żołnierzy¹⁰.

Po zakończeniu działań wojennych większość osób ewakuowanych do Gruzji wróciła w swe rodzinne strony, ale wielu z nich pozostało. Emigrantów wchłaniał rozbudowany w latach wojennych przemysł. Dzięki możliwości pracy, ale także ukierunkowaniu gospodarki w większym stopniu na przemysł niż na rolnictwo, Gruzji nie dotknęła fala powojennego głodu, jak chociażby wyniszczonych przez wojnę innych republik związkowych (Ukraina, Białoruś). Jednym z niewielu pozytywnych rezultatów wejścia Gruzji w skład ZSRR był rozwój gospodarczy kraju. Walka o uzyskanie niepodległości Gruzji stała się realna dopiero pod koniec lat osiemdziesiątych.

Spółeczeństwo gruzińskie nie było w stanie samo otrząsnąć się z sowieckich okopów. Szansa ta mogła zrodzić się tylko poza nią – i szansa taka została Gruzinom dana. W 1989 roku w ZSRR faktycznie odstąpiono od głoszenia tezy o istnieniu jednego narodu sowieckiego. Sam Michaił Gorbaczow¹¹ na plenum KC KPZR¹² we wrześniu 1989 r. stwierdził, iż potrzebne jest ukształtowanie od nowa federacji sowieckiej, jako że przez siedemdziesiąt lat nie udało się właściwie rozwiązać tego problemu; występuje wiele zadawnionych konfliktów i deformacji w polityce narodowościowej¹³. Faktycznie kierownictwo przyznało się, że status republik jest niejasny, a ich prawa i obowiązki w zasadzie nieokreślone. Gorbaczowska *perestrojka* doprowadziła nie tylko do odwilży narodowościowej i rozpoczęcia walki o niepodległość republik związkowych, ale także do odrodzenia się nadziei Osetii Południowej na uzyskanie autonomii i przyłączenia ziem osetyńskich pod zwierzchnictwo Moskwy. Rada Obwodu 10 listopada 1989 roku ogłosiła zmianę statusu na republikę autonomiczną¹⁴. Władze gruzińskie świadome strategicznego znaczenia Osetii Południowej nie mogły się na to zgodzić. Osetia Południowa jest

jako metodę rządzenia masowy, państwowy wewnętrzny i zewnętrzny terror, który pochłonął według różnych ocen od kilku do kilku dziesiątków milionów ofiar śmiertelnych.

⁸ Ławrientij Pawłowicz Beria (ur. 29 marca 1899 w Mercheuli, zm. 23 grudnia 1953 w Moskwie) – radziecki działacz komunistyczny, szef NKWD, który był w znacznym stopniu odpowiedzialny za „wielkie czystki” okresu stalinowskiego. Jeden z głównych wykonawców zbrodni stalinowskich. Jeden z największych zbrodniarzy w historii. Szczyt jego wpływów przypadał na okres drugiej wojny światowej i bezpośrednio po niej. Po śmierci Stalina został usunięty ze stanowiska i zgładzony przez jego następców.

⁹ Wielka Wojna Ojczyźniana, Wielka Wojna Narodowa – w radzieckiej i rosyjskiej literaturze i historiografii termin określający część II wojny światowej, w której po stronie koalicji antyhitlerowskiej przeciwko III Rzeszy i jej sojusznikom brał udział Związek Radziecki. Obejmuje okres od ataku Niemiec na ZSRR 22 czerwca 1941.

¹⁰ W. Materski, *Gruzja*, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2000, s. 198.

¹¹ Michaił Siergiejewicz Gorbaczow (ur. 2 marca 1931) – polityk radziecki i rosyjski. Ostatni przywódca Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego (KPZR) i jedyny prezydent ZSRR.

¹² Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego – ostatnia nazwa partii komunistycznej, rządzącej w Rosji i ZSRR od 1917 do 1991 roku.

¹³ W. Materski, *Gruzja*, *op.cit.*, s. 225.

¹⁴ Tamże, s. 234.

obszarem strategicznym dla Gruzji. Leży w miejscu dla niej newralgicznym, na szlaku transportowo-komunikacyjnym zwanym „Gruzińską Drogą Wojenną”, a do tego tuż obok głównych gazo- i ropociągów¹⁵. Parlament gruziński odmówił działaniom Rady Obwodu jakichkolwiek podstaw prawnych, a opozycja zapowiedziała demonstrację w Cchinwali, do której jednak nie doszło. Reakcją Tbilisi były zmiany kadrowe na najwyższych szczeblach władz w obwodzie – zostały one jednak całkowicie zignorowane przez Osetyńców.

Pierwsze walki wybuchły w 1990 r. między paramilitarnymi oddziałami kierowanymi przez opozycyjne Towarzystwo Meraba Kostawy z Ważą Adamią na czele oraz oddziałami samoobrony osetyjskiej, dowodzonymi przez gen. Kima Cagałowa. W 1990 roku zaszły jednak poważne zmiany na gruzińskiej scenie politycznej. Rządy w pierwszych demokratycznych wyborach po obaleniu komunistów objął intelektualista oraz dysydent – Zwiad Gamsachurdia¹⁶, który doszedł do władzy dzięki hasłom narodowym. Jego sztandarowym sloganem było hasło: Gruzja dla Gruzinów. Gamsachurdia, choć początkowo zapewniał, że nie zlikwiduje istniejących na terenie Gruzji jednostek autonomicznych, pozwolił, by parlament 11 grudnia 1990 r. zlikwidował Południowo-osetyjski Obwód Autonomiczny, a w dwóch centralnych rejonach Osetii wprowadzono stan wyjątkowy. Najcięższe walki toczyły się w marcu i kwietniu oraz ponownie w połowie września 1991 r. Gruzja zablokowała drogi prowadzące do Cchinwali, uniemożliwiając dostawy żywności i zaopatrzenia, oraz wstrzymała dostawy energii elektrycznej. Osetyńczycy blokowali w odwecie wsie zamieszkane przez Gruzinów. 19 stycznia na terytorium Południowej Osetii separatystyczne władze przeprowadziły referendum, które przyniosło wygraną zwolennikom secesji¹⁷. Parlament w Cchinwali zwrócił się do rosyjskiej Dumy Państwowej z prośbą o włączenie Południowej Osetii w skład Rosyjskiej Federacji. W lutym 1992 r. walki wzmożyły się, gdy na odsiecz Południowej Osetii kierowane było zaopatrzenie żywnościowe, jak i wojskowe z Rosji. Połom w konflikcie gruzińsko-osetyjskim nastąpił po spotkaniu prezydentów Gruzji (Eduarda Szewardnadze¹⁸) i Rosji (Borysa Jelcyna¹⁹) 24 czerwca 1992 r., które doprowadziło do zawieszenia broni w dniu 14 lipca²⁰. Rosja i Gruzja uzgodniła, że teren Osetii Południowej, wciąż formalnie należącej do Gruzji, patrolowany będzie przez siły pokojowe złożone z żołnierzy rosyjskich, gruzińskich i południowoosetyjskich.

¹⁵ Tamże, s. 244.

¹⁶ Zwiad Gamsachurdia (ur. 31 marca 1939, zm. 31 grudnia 1993) – pierwszy wybrany w wolnych wyborach prezydent Gruzji od 26 maja 1991 do 22 grudnia 1991. Oskarżany przez Rosjan o nacjonalizm i doprowadzenie swoją polityką do secesji Abchazji i Południowej Osetii. Obalony w styczniu 1992 r. przez pucz gruzińskiej paramilitarnej organizacji Mchedrioni (rycerze), wyemigrował z kraju, udając się do Armenii, potem Czeczenii. We wrześniu 1993 podjął próbę zbrojnego odzyskania władzy. Zmarł w niejasnych okolicznościach 31 grudnia 1993 we wsi w zachodniej Gruzji (w regionie Samegrelo), ciało miało ranę postrzałową głowy.

¹⁷ W. Materski, *Gruzja, op. cit.*, s. 256.

¹⁸ Eduard Szewardnadze (ur. 25 stycznia 1928) gruziński polityk, minister spraw zagranicznych ZSRR za rządów Michała Gorbaczowa (1985-1990), prezydent Gruzji od 1995 do 23 listopada 2003, gdy ustąpił po nieudanej próbie sfalszowania wyniku wyborów.

¹⁹ Borys Nikołajewicz Jelcyn (ur. 1 lutego 1931 w Butce, zm. 23 kwietnia 2007 w Moskwie) – od 6 lipca do grudnia 1991 Premier Federacji Radzieckiej, a od grudnia 1991 do 15 maja 1992 Premier Federacji Rosyjskiej, od 29 maja 1990 do 10 lipca 1991 Przewodniczący Rady Najwyższej Rosji. Pierwszy w historii Prezydent Federacji Rosyjskiej.

²⁰ W. Materski, *Gruzja, op. cit.*, s. 262.

W miarę stabilny rozejm utrzymał się do 2004 r., kiedy to w wyniku pogorszenia relacji rosyjsko-gruzyńskich zaczęły się sporadyczne incydenty zbrojne. Na terytorium Południowej Osetii przeprowadzono dwa kolejne niepodległościowe referenda, w których przygniatająca większość głosujących opowiedziała się za niepodległością. Władze Gruzji nie uznały wyników referendum, gdyż nie uczestniczyli w nich mieszkający tam Gruzini. W 2007 r. władze Gruzji zaproponowały utworzenie Autonomicznej Republiki Południowej Osetii, wchodzącej, podobnie jak Adżaria, w skład Gruzji. Władze Południowej Osetii natychmiast tę propozycję odrzuciły, powołując się na wyniki referendum.

Wydaje się, że podstawą wojny z 2008 roku było jednostronne ogłoszenie niepodległości przez Kosovo, co zachęciło Osetyńców do ponownego ogłoszenia formalnego oderwania się od terytorium Gruzji.

W sierpniu 2008 r. po załamaniu rozmów gruzyńsko-osetyjskich i wielokrotnym ostrzeliwaniu przez Osetyjczyków terenów znajdujących się pod kontrolą sił gruzyńskich oraz wielokrotnym ostrzeliwaniu Osetii Południowej przez Gruzinów Gruzja przystąpiła do zbrojnego zajęcia separatystycznego obszaru. Główne działania zbrojne rozpoczęły się wieczorem 7 sierpnia, a 8 sierpnia wojska gruzyńskie wkroczyły do Cchinwali. 9 sierpnia siły rosyjskie wyparły Gruzinów ze stolicy Osetii i odsunęły ich pozycje poza teren sporny. Rosjanie przez cały czas trwania konfliktu stali na stanowisku, że wypełniają mandat ONZ i są siłami bezpieczeństwa w Osetii Południowej. 25 sierpnia 2008 r. parlament rosyjski uznał niepodległość Południowej Osetii oraz Abchazji, a dzień później to samo zrobił prezydent Rosji Dmitrij Miedwiediew.

Strona Gruzyńska odebrała to jako „jawną aneksję” tych obszarów i 29 sierpnia zerwała stosunki dyplomatyczne z Rosją. We wrześniu 2008 r. Rosja podpisała z Abchazją i Południową Osetią międzypaństwowe umowy o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej. 1 października 2008 r. rozpoczęła się faza operacyjna cywilnej Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji, którą zorganizowano na mocy decyzji Rady Europejskiej z dnia 15 września 2008 r., a której celem było nadzorowanie realizacji przez Rosję i Gruzję warunków 6-punktowego porozumienia między Unią Europejską a Rosją z 12 sierpnia 2008 r. Pojedyncze lokalne starcia i potyczki między siłami gruzyńskimi a osetyjskimi występują do dnia dzisiejszego.

Kaukaskie konflikty związane są ze starciami narodowościowymi i granicznymi. Mają one swoje źródło w polityce prowadzonej przez władze byłej ZSRR. Polegała ona na tłumieniu aspiracji narodowych poszczególnych nacji, wyznaczaniu granic części składowych federacji bez uwzględnienia kryterium etnicznego. Narastający kryzys gospodarczy i społeczny w okresie transformacji po rozpadzie ZSRR doprowadził do odrodzenia narodowego wśród ludności nie tylko gruzyńskiej i osetyjskiej, ale całego regionu.

Niezrozumiałe w ostatnim konflikcie jest stwierdzenie prezydenta Rosji Dmitrija Miedwiediewa²¹, że wkraczające wojska na terytorium Osetii Południowej bronią niepodległości całej Federacji Rosyjskiej, ludności znajdującej się w federacji.

Tym samym, pomijając fakt, że to „bronione terytorium” znajduje się w granicach innego, uznawanego przez cały świat i niepodległego państwa.

²¹ Dmitrij Miedwiediew (ur. 14 września 1965 w Leningradzie, ob. Sankt Petersburg) – rosyjski polityk, prawnik, działacz państwowy. Wicepremier Rosji od 14 listopada 2005 do 7 maja 2008. Od 7 maja 2008 r. prezydent Federacji Rosyjskiej.

LITERATURA

I. Opracowania:

- [1] Baranowski B., Baranowski K., *Historia Gruzji*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wrocław 1987.
- [2] Furier A., *Józef Chodźko 1800-1881. Polski badacz Kaukazu*, Warszawa 2001.
- [3] Materski W., *Gruzja*, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2000.

II. Artykuły:

- [1] Janicki K., *Gruzja – Osetia Południowa. O co ta wojna?*, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2008

III. Źródła internetowe:

- [1] <http://pl.wikipedia.org>
- [2] <http://www.kaukaz.pl>
- [3] <http://www.newsweek.pl>
- [4] <http://www.polityka.pl>
- [5] <http://www.tvn24.pl>
- [6] <http://www.wprost.pl>

CLASH OF CIVILIZATIONS BASED ON THE SOUTH OSSETIAN CONFLICT

Summary

The article aims to describe the history of the border and nationality disputes between Georgia and South Ossetia. It includes a synopsis of the rudiments, reasons and developments of warfare, which aim to ensure South Ossetia autonomy and the latter addition of Ossetian grounds under Moscow's supremacy.

Złożono w redakcji w czerwcu 2009 r.